

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia

„Hetk“

Doktorikontsert

Sten Heinoja ^{KLAVER}

Marcel Johannes Kits ^{TŠELLO}

Kavas

Poulenc, Sumera, Rahmaninov

2.05.2023 – 19.00

EMTA suur saal

Austatud Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia
kontserdi- ja teatrimaja külastaja!

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia (EMTA) viib läbi publiku-uuringu kontserdi- ja teatriküllastajate seas. Küsitlus on anonüümne ning keskendub EMTA korraldatavate kontsertide ja etenduste praeguse ja potentsiaalse publiku eelistuste väljaselgitamisele. Publiku tagasiside on meile väärtuslik, soovime oma publikut paremini tundma õppida. Täname koostöö eest!

QR-koodi lugemiseks nutiseadmega avage kaamera rakendus, seejärel suunake seade nii, et kood kuvataks ekraanil. Küsitluse avamiseks veebisaidil puudutage ekraanil kuvatavat märguannet.

Francis Poulenc (1899–1963)

Tšellosonaat FP 143 (1948)

I *Allegro — Tempo di Marcia*

II *Cavatine*

III *Ballabile*

IV *Finale*

Lepo Sumera (1950–2000)

„To Reach Yesterday“ (1993)

Vaheaeg

Sergei Rahmaninov (1873–1943)

Tšellosonaat g-moll *op. 19* (1901)

I *Lento — Allegro moderato*

II *Allegro scherzando*

III *Andante*

IV *Allegro mosso*

Marcel Johannes Kits (tšello)

Sten Heinoja (klaver)

Doktorikontserdi „Hetk“ kunstiline idee sündis minu esimese loomingulise töö „Kaos ja kord“ ajendil. Esimese loometöö fookuses olid Aleksandr Skrjabin, Wolfgang Amadeus Mozarti ja Mart Saare klaveriteosed. Teise loometööga võtan käsitluse vene hilisromantikute, prantsuse modernistide ning eesti heliloojate muusika. Kontserdi idee on ühendada kolm 20. sajandi helilooja teost, mis toetaksid minu uurimistööd Mart Saare (1882–1963) klaveriprelüüdidest. Kavasse valitud heliloojate kunstilised ideed sarnanevad mitmes mõttes Saare loomingulise esteetikaga, lisaks oli Saare üks peamisi eeskujusid vene ja prantsuse modernistlik muusika.

Olen fookusesse võtnud faktuuri- ja kõlavärvide kujundamise võimalused teostes, mis pakuvad väljakutseid nii muusikaliselt kui ka mängutehniliselt. Avaloona kõlav Francis Poulenci **tšellosonaat** on loodud aastal 1948 ning pühendatud 20. sajandi ühele mõjukamale prantsuse tšellistile Pierre Fournier'ile. Sonaadi läbivaks jooneks on mitmekesine ja kiirelt vahelduv muusikaline materjal, mis kätkeb erinevaid kõlavärve ja karaktereid. Sarnased jooned on täheldatavad ka Saare kiiremates prelüüdides, kus muusikalis-temaatiline materjal on tihti lünklik ning mõeldud esitamiseks kiirelt muutuv tempol. Saar otsib oma kompositsioonides Poulencile sarnast kõlalist läbipaistvust, mõlema loomingus on olulisel kohal faktuurist välja kasvav kõlaline sünergia. Näiteks Poulenci tšellosonaadi teise osa alguses kõlavale koraalile on helilooja poolt lisatud märkus *mettre beaucoup de pédale, dans un halo sonore* (tõlge: kasutada palju pedaali, kõlapilvena). Koraali ettekandmisel on oluliseks kunstiliseks eesmärgiks leida tasakaal kõlavärvide kujundamise ja pedalisatsiooni vahel – taolist väljakutset kohtab tihti ka Saare prelüüdide interpreteerimisel.

Teise teosena kõlab Lepo Sumera „**To Reach Yesterday**“. Pala on komponeeritud 1993. aastal ning on üks väheseid helilooja tšellole ja klaverile loodud kammermuusikateoseid. Sumera kasutab loomingus tihti karakterseid kujundikontraste, kõlavälja-tehnikaid ja sümfoonilist

materjaliarendust. Teose kompositsiooniliseks aluseks on improvisatsiooniliste võtete kasutamine, mis ilmneb juba esimeses taktis dialoogis tšello ja klaveri vahel, kasvab seejärel intensiivsete tundepuhanguteni ning vaibub seejärel taas tasaselt sügavikku. Pala valisin kavasse, leidmaks võimalusi kõlavärvide kujundamiseks teoses, millel ei ole kindlat faktuurilist struktuuri ning mis põhineb improvisatsioonilisel materjalil.

Viimasena kõlab Sergei Rahmaninovi **tšellosonaat op. 19 g-moll**. Sonaat on neljaosaline ning loodud aastal 1901, olles Rahmaninovi hilisromantilise perioodi eredamaid näiteid. Teose keerukas klaveripartii nõuab pianistilt oskust haarata üheaegselt tihedalt komponeeritud muusikalist materjali ning esitada see läbipaistva faktuuritunnetusega. Sonaat on loodud üheaegselt Saare loomingulise teekonna algusega. Interpreedi jaoks seisneb peamine väljakutse keerukate faktuuriliste nüansside väljatoomises, mis nõuab kõrget mängutehnilist taset. Läbivalt esinevaks kompositsioonivõtteks Rahmaninovi loomingus on pikk meloodialiin, mida saadab tihe faktuur. Sarnaseid võtteid leidub ka Saare klaveriprelüüdides, muuhulgas näiteks prelüüdis nr 21, mis on loodud Rahmaninovi prelüüdi *op. 23 nr 6* järgi.

*Kava koostanud Eesti Muusika- ja
Teatriakadeemia doktorant Sten Heinoja*

Sten Heinoja on üks Eesti säravamaid muusikuid, rahvusvaheliselt kõrgelt tunnustatud pianist, kes esineb regulaarselt kammer- ja sooloartistina kõikjal maailmas. Viimaste aastate jooksul on ta üles astunud Indias, Hiinas, Ameerika Ühendriikides, Iisraelis, Venemaal, Jaapanis ja paljudes Euroopa riikides. Heinoja interpretatsiooni iseloomustab emotsionaalne intelligentsus, tervikuhaare ja sügav muusika arenguvõimaluste tunnetus. Tema mäng on läbimõeldud ja õhinast pakatav. Just siiras õhin muusikast on see, mis lummas ning kutsus kuulama.

Heinoja esineb pidevalt nii soolo- kui ka kammermuusikuna erinevate koosseisude ja lavapartneritega ning ta iga-aastane repertuaar on väga mitmekülgne. Tema muusikalisele lähenemisele on omane delikaatse kõla taotlus. Oluline koht tema repertuaaris on Viini klassikute ja 20. sajandi soolo- ja kammermuusikal. Muuhulgas on ta enda soolokavades esitanud Mozarti, Beethoveni ja Skrjabinini klaveriloomingut. Kammermuusikuna on ta ette kandnud erinevate ajastute heliloojate teoseid, nende seas 20. sajandi prantsuse kammermuusikat (Poulenc, Debussy jt). Viimastel aastatel on ta olulisimaks lavakaaslaseks tšellist Marcel Johannes Kits. Heinoja kuulub ka viiuldaja Triin Ruubel-Lillebergi ja tšellist Theodor Sinkiga klaveritriosse Hämarik. Nende kava hõlmab teoseid klassikalisest klaveritrio repertuaarist tänapäeva uusima muusikani.

Lisaks rohkele tegevusele kammermuusika vallas musitseerib Heinoja tihti orkestrite ees, kellest olulisimad on Eesti Riiklik Sümfooniaorkester, Kymi Sinfonietta, Tallinna Kammerorkester, Tel Avivi ooperiorkester, Järvi Akadeemia noorteorkester, Moskva Kammerorkester, Eesti Sinfonietta,

FLSO ja Jeruusalemma Sümfooniaorkester. Dirigendid, kelle käe all Heinoja on mänginud, on muuhulgas Olari Elts, Aldert Vermeulen, Andres Mustonen, Alexey Izmirlijev, Eimear Noone, James Feddeck, Arvo Volmer, Tõnu Kaljuste ja paljud teised.

Heinojat on saatnud edu kodumaistel ja rahvusvahelistel konkurssidel. 2014. aastal võitis ta VIII Eesti pianistide konkursi (lisaks omistati Heinojale 5 eripreemiat). 2016. aastal pärjati ta klassikalist muusikat populariseeriva telesaate „Klassikatähed“ võitjaks, kus ta pälvis rohkelt televaatajate tähelepanu vahetu musitseerimisrõõmu ja kõrge kõlakultuuriga. 2018. aastal sai ta esimese koha Londonis toimunud Kendall Taylori nimelisel Beethoveni konkursil. Samal aastal valiti Heinoja osalema mainekale konkursile Honens 2018 New Yorkis, kus ta jõudis veerandfinaali. Samuti on teda saatnud edu kammermuusika konkursitel, 2020. aastal võitis ta duos viiuldaja Roberto Ruisiga maineka Swiss Ambassador Awardi.

Heinoja tundis huvi klaverimängu vastu juba varajases lapsepõlves. Näinud emaga poe vitriini taga klaverit, oli vaid kolmeaastane Sten kindel, et ta soovib seda pilli mängida. Nii alustas ta klaveriõpinguid juba 4-aastaselt Tallinna Muusikakeskkoolis Maie Klesmenti juhendamisel. Tema haridustee jätkus samas koolis Marju Rootsi klaveriklassis, teismelisena hakkas Heinojat kaasjuhendama Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia professor Ivori Ilja, kelle klassis omandas Sten 2015. aastal bakalaureusekraadi *cum laude*. Heinoja õpingud jätkusid Londoni Kuninglikus Muusikakolledžis magistriõppes (juhendajad professor Vanessa Latache ja Sofya Gulyak), mille läbimiseks omistati talle täisstipendium. 2017. aastal omandas ta magistrikraadi ja 2018. aastal artistidiplomi, mõlemad *cum laude*. 2021. aastast omandab Heinoja doktorikraadi Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias, uurides Mart Saare modernistliku klaveriloomingu põhjal kõlaloormise võimalusi klaveril.

Marcel Johannes Kits on üks tuntumaid ja väljapaistvamaid Eesti tšelliste, kes on pärjatud auhinnaliste kohtadega nii kodu- kui ka välismaistel konkurssidel. Tema kõige tähelepanuväärsemaks saavutuseks on III koht maailma absoluutsesse tippu kuuluval kuninganna Elisabethi konkursil Brüsselis (2022). Kits on astunud üles mitmetes mainekates kontserdisaalides nagu Berliini Konzerthaus, Hamburgi Elbphilharmonie, Berliini Pierre Boulezi saal, Hamburgi Laeiszhalle, Bukaresti Ateneul, Moskva konservatoorium, Berliini Filharmoonia, Müncheni Prinzregententheater, Peterburi filharmoonia, Israeli ooper Tel Avivis ja Jerusalemma teater.

Marcel Johannes Kits alustas tšelloõpinguid 5-aastasena Lembi Metsa ja Reet Metsa juhendamisel. Õpingud jätkusid Tallinna Muusikakeskkoolis, kus tema õpetajaks sai Laine Leichter ning gümnaasiumiklassides Mart Laas. Bakalaureusekraadi on ta omandanud Saksamaal Trossingeni Muusikaülikoolis professor Francis Goutoni juhendamisel 2018. aastal. Alates 2018. aastast jätkuvad magistriõpingud professor Jens Peter Maintzi käe all Berliini Kunstide Ülikoolis. Marcel Johannes Kits on täiendanud end László Fenyő, Wen-Sinn Yangi, Jan-Erik Gustafssoni, Marko Ylöneni, Maria Kliegeli, Jens-Peter Maintzi, David Geringase jpt meistrkursustel. 2017. aastal valiti ta IMS Prussia Cove'i Steven Isserlise meistrkursustele ning aastatel 2010–2014 sai ta täisstipendiumi osalemiseks Astona rahvusvahelistel suvekursustel Šveitsis.

Marcel Johannes Kitse konkursisaavutuste hulka kuuluvad juba mainitud kuninganna Elisabethi konkursi III koha kõrval veel I koht George Enescu

nimelisel rahvusvahelisel konkursil Rumeenias (2018), I koht ja kaks eripreemiat Johannes Brahmsi nimelisel konkursil Austrias (2016), I koht Eesti keelpillimängijate konkursil Tallinnas (2015), peapreemia Trossingeni Muusikaülikooli konkursil (2015), I ja II koht rahvusvahelisel Karl Davõdovi nimelisel tšellokonkursil Kuldīgas (Läti, 2006 ja 2012), II koht August Dombrovski keelpillikonkursil Riias (2008 ja 2011) ja II koht tšellokonkursil Liezenis (Austria, 2004). Samuti on ta populaarse ETV telekonkursi „Klassikatähed“ võitja (2013). Aastal 2019 jõudis ta Saksamaal maineka ARD konkursi semifinaali.

Solistina on Marcel Johannes Kits üles astunud eesti orkestrite (Eesti Riiklik Sümfooniaorkester, Tallinna Kammerorkester, Pärnu Linnaorkester, Üle-Eestiline Noorte Sümfooniaorkester, Tallinna Muusikakeskkooli Sümfooniaorkester) kõrval ka paljude välismaiste orkestrite ees nagu Südwestdeutsches Kammerorchester Pforzheim, Münchener Kammerorkester, Württembergische Philharmonie Reutlingen, Jena Filharmonia Sümfooniaorkester, Karlsruhe Ülikooli Sümfooniaorkester, Bad Reichenhaller Filharmoniaorkester, Läti Rahvuslik Sümfooniaorkester, Liepāja Sümfooniaorkester, Kymi Sinfonietta, Jyväskylä Sinfonia, Moskva Riiklik Kammerorkester, Novosibirski Kammerorkester, Peterburi Sümfooniaorkester, Iisraeli sümfooniaorkester Rishon LeZion, Orchestra Ensemble Kanazawa (Jaapan), Euro Symphony SFK (Sloveenia) ja George Enescu Filharmoniaorkester (Rumeenia). Ta on teinud koostööd paljude nimekate dirigentidega, teiste hulgas Ville Matvejeff, Wolfgang Emanuel Schmidt, Vassili Sinaiski, Yuwon Kim, Arvo Volmer, Mihkel Kütson, Jüri Alperen, Olari Elts, Tõnu Kaljuste, Mikk Murdvee, Andres Mustonen, Risto Joost jt.

Aktiivse kammermuusikuna on ta esinenud paljude muusikutega. Tihedam koostöö seob teda eesti pianistidest Sten Heinoja ja Rasmus Andreas Raidega, kellega koos on antud kontserte mitmel pool Eestis ning samuti Berliinis Pierre Boulezi kontserdisaalis ja Berliini Konzerthausis. Alates

üheksandast eluaastast on Marcel mänginud klaveritrios Trio 95' koos viiuldaja Robert Traksmanni ja Rasmus Andreas Raidega. Trio on astunud üles Eesti tähtsamates kontserdimajades ja võitnud auhindu mitmetel festivalidel. Lisaks on Marcel Johannes Kits kuulunud ka 2020. aastal loodud keelpillikvarteti M4GNET koosseisu. Samuti mängib ta kammermuusikat regulaarselt ka viiuldajate Winfried Rademacheri, Christian Ostertagi, Christel Lee, Marina Chiche'i ja oma kaksikõe Katariina Maria Kitsega.

Marcel Johannes Kits on osalenud Arvo Pärdi lastelaulude CD salvestamisel (2015) ning kolmel korral fondi Deutsche Stiftung Musikleben aasta kammermuusika CD-de salvestamisel Saksamaal (2016, 2017, 2018). Marcel Johannes Kits mängib Francesco Ruggieri 1674. aastal Cremonas valmistatud tšellol ja kasutab Prantsuse meistri Victor Fétique'i umbes 1900. aastal valmistatud poognat, mis mõlemad on tema kasutusse andnud Saksa fond Deutsche Stiftung Musikleben. Marcel Johannes Kits on pälvinud Liechtensteini Muusikaakadeemia ja Eesti Interpreetide Liidu stipendiumi ning Eesti Kultuurkapitali stipendiumi „Ela ja sära“ (2019). Talle on omistatud Eesti Interpreetide Liidu auhind „Aasta Interpreet“ (2019) ning PLMF preemia „Noor Muusik“ (2022).

OOTAME KUULAMA

K 3.05 kell 19.00 / EMTA suur saal / tasuta

EMTA Sinfonietta / EMP 2023

EMTA Sinfonietta

Dirigent Toomas Vavilov

Kavas Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia üliõpilaste uudislooming

K 10.05 kell 19.00 / EMTA suur saal / pilet 10 € Fientast ja Piletilevist,
(üli)õpilased ja pensionärid tasuta

Meistrid laval

Kristi Kapten (klaver)

Kavas Ligeti, Poulenc, Skrjabin, Maria Kõrvits

N 11.05 kell 19.00 / Eesti Nüüdismuusika Keskus / tasuta

Doktorikontsert

Ekke Västriik (elektroakustiline looming)

Eesti Elektroonilise Muusika Seltsi Ansambel

Süntesaatoritel Tarmo Johannes, Taavi Kerikmäe, Theodore Parker,

Mihkel Tomberg, Doris Hallmägi, Ekke Västriik

K 17.05 kell 19.00 / EMTA suur saal / pilet 10 € Fientast ja Piletilevist,
(üli)õpilased ja pensionärid tasuta

Meistrid laval

Marko Martin (klaver)

Kavas Liszti „Poeetilised ja religioossed harmooniad“

P 21.05 kell 19.00 / EMTA suur saal / tasuta

Doktorikontsert

Fabrizio Nastari (helilooming)

Blow Up Percussion: Aurelio Scudetti, Pietro Pompei, Luca Giacobbe,

Alessio Cavaliere (löökpillid, Itaalia), Gabriele Campagna (viul, Itaalia)

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti
tuleviku heaks

EESTI MUUSIKA-
JA TEATRIAKADEEMIA

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia kontserdi- ja etenduskeskus

eamt.ee

emtasalid.ee

facebook.com/muusikaakadeemia